

АНДРЕЙ ЗАХАРОВ:
“Онкоскрининг диэни
олохпутун өрүһүү диэн
өйдүөхтээхпит”

2

**ЧУРАПЧЫ УЛУУҢУГАР
ДОРУОБУЙА СЫЛЫН
КОНЦЕПЦИЯТА**

3

**ҮТҮӨ КИҢИ
УМНУЛЛУБАТ**

4

САНА ОЛОХ

12+

2021 сыл
Олунньу
9 күнэ
оптуорунньук
№ 9
(11762)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • [sanaoloh](https://sanaoloh.ru)

оптуорунньук олунньу 9 > сэрэдэ олунньу 10 > чэппиэр олунньу 11 > бээтинсэ олунньу 12 > субуота олунньу 13 > баскыһыанньа олунньу 14 > бэнидиэнньик олунньу 15

--- НОВОСТИ РЕСПУБЛИКИ ---

Глава Якутии провёл совещание по профилактике коррупционных правонарушений

Противодействие коррупции остаётся одним из вопросов первостепенной важности, как для исполнительных органов государственной власти, так и для органов местного самоуправления. Об этом заявил Глава Якутии Айсен Николаев 5 февраля в ходе совещания по вопросам профилактики коррупционных правонарушений в регионе.

Особое внимание на совещании уделено декларационной кампании, которая проходит с 1 января по 30 апреля 2021 года, а также соблюдению государственными и муниципальными служащими ряда запретов и ограничений, установленных антикоррупционным законодательством, в том числе по вопросам возможных конфликтов интересов.

Результаты декларационной кампании, проведенной в регионе в 2020 году, представил руководитель Управления по профилактике коррупционных и иных правонарушений при Главе РС (Я) Иван Сортосов. Он сказал, что в рамках подготовки к декларационной кампании управлением с учётом выявленных недостатков запланированы проведение семинаров с участием

лиц, замещающих государственные и муниципальные должности.

Отметим, что прежде всего это вопросы, связанные с правильным и своевременным предоставлением сведений о доходах, расходах, об имуществе и обязательствах имущественного характера, строгим неукоснительным соблюдением запретов и ограничений, в том числе в сфере конфликта интересов.

В целом, по линии Управления по профилактике коррупционных и иных

правонарушений при Главе РС (Я), на постоянной основе осуществляется работа по контролю за соблюдением требований законодательства о предотвращении и урегулировании конфликта интересов. Проводятся проверочные мероприятия по выявлению возможного конфликта интересов у должностных лиц категории «руководители».

В свою очередь начальник отдела по надзору за исполнением законодательства о противодействии

коррупции республиканской Прокуратуры Роман Билоус отметил, что профилактика и борьба с коррупционными проявлениями должны вестись на систематической основе.

Также он подчеркнул, что в рамках декларационной кампании не нужно ждать окончания срока приёма сведений о доходах и расходах, сведений имущественного характера, а на превентивной основе предоставить необходимые документы в кадровые службы.

Глава республики призвал руководителей министерств и ведомств, глав муниципальных районов и городских округов подойти к декларационной кампании со всей серьёзностью и ответственностью. Он напомнил, что за предоставление недостоверных или неполных сведений о доходах, расходах, имуществе и обязательствах имущественного характера, за нарушение запретов и ограничений, в том числе касающихся конфликта интересов, они будут отвечать всей строгости закона.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).
Фото Андрея Сорокина.

Майя Данилова рассказала об итогах социально-экономического развития республики за 2020 год

Министр экономики Якутии Майя Данилова в ходе прямого эфира рассказала об итогах социально-экономического развития республики за 2020 год, сообщает пресс-служба Минэкономики РС(Я).

Министр подчеркнула, что решена главная задача – значительный спад, наблюдавшийся во втором квартале прошлого года, преодолён, и экономика уверенно восстанавливается. «Если индекс промышленного производства сократился на 5,1%, то без учёта добычи алмазов производство возросло на 5,7% за счёт роста добычи газа природного в 2,3 раза, нефти – на 12,5%, золота – на 8,2%», – сказала Данилова и подчеркнула, что таких показателей ещё не было в истории экономики региона.

Четвёртый год подряд растёт производство продукции сельского хозяйства. За счёт капитализации Фонда поддержки АПК построены животноводческие комплексы в Мирнинском, Намском и Кобяйском улусах. Дополнительно при господдержке введено три животноводческих комплекса на 360 голов в Амгинском, Сунтарском и Хангаласском улусах.

Якутия улучшила позиции в Национальном рейтинге состояния инвестиционного климата на две позиции и стала единственным регионом Дальнего Востока, который вошёл в ТОП-20 рейтинга.

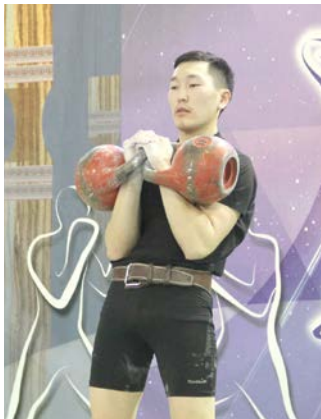
По данным министра, поступление доходов в госбюджет республики составило 249,8 млрд. рублей с ростом на 13,5% к 2019 году, из них налоговые

доходы 119,5 млрд рублей с ростом на 7,3% к 2019 году, безвозмездные поступления – 120,4 млрд рублей с ростом на 37,1% к 2019 году.

«Начиная с августа, отмечается восстановления роста реальной заработной платы. В третьем квартале начали расти реальные доходы населения. Республика закрепила лидирующие позиции среди регионов по показателям естественного движения населения. Миграционная убыль населения впервые с 1990 года сменилась приростом. В итоге с учётом роста рождаемости численность населения увеличилась на 12,7 тысяч человек – до 984,7 тысяч», – сообщила Майя Данилова.

АГИП Республики Саха (Якутия).

--- УСПУОРТ ---

Константин Иванов бэйэлэрин ыйааһыннарыгар бастаатылар уонна хамаандаларыгар олус быһаарылаах очукуолары аҕаллылар. Кинилэри сэргэ гирэ көрүгүн Императора, Арасыйа успуордун маастара Иннокентий Окоемов эмиэ бастагы миэстэни ылла.

Дьахталларга биллэр гиревиктэр Мая Брызгалова, Елена Иванова эрэллээхтик бастагы миэстэни ыллылар. Икки күннээх олус тыҥааһыннаах уонна интэриэһинэй күрэх түмүгүнэн биридиилээн кбрдб88гэ чурапчылар маньык миэстэлэргэ тигистилэр:

Максим Козлов (65 киилэттэн үөһэ) – 2-с миэстэ.
Алена Юргина (63 киилэттэн үөһэ, 24 киилэлээх гирэ рыбок) – 2-с миэстэ.

Эдуард Слепцов (68 киилэбэ, 32 киилэлээх гирэ) – 3-с миэстэ.

Алексей Кузьмин (73 киилэбэ, 32 киилэлээх гирэ) – 3-с миэстэ.

Хамаанданан түмүккэ: 19 очукуолаах Үөһэ Бүлүү улуунун хамаандата бастагы миэстэ буолла, 31 очукуолаах Чурапчы улуунун хамаандата иккис миэстэ буолары ситистэ уонна бири очукуонан сабырыйтаран, 32 очуону ылбыт Нам улуунун хамаандата бочуоттаах үһүс миэстэбэ табыста.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

Гирэ көрүгэр – тыҥааһыннаах күрэхтэһии

Эрдэ суруйбуппут курдук, олунньу 5-6 күннэригэр Чурапчы нэһилиэгэр, Арасыйа физкултуураба туйгуна Николай Николаевич Решетников сырдык аатын үйэтитэн, гирэ успуордугар өрөспүүбүлүкэтээҥи аһаҕас турнир онлайн-эрэсиминэн өрө күүрүүлээхтик буолан ааста. Турнирга эр дьон, дьахталлар, оскуола саастаах уолаттар уонна кыргыттар, аҕа саастаах дьон бөлөхтөрүнэн арахан күрэхтэстилэр.

Уопсайа 14 ыйааһынна илин-кэлин түһүстүлэр, кыттааччы ахсаана өрүү буоларын курдук үгүс.

“Дьулурбан” сыһыары эрдэттэн сабаҕалаабыт, эр дьонно мунууру күүстээхтэринэн аатырбыт, быйыл күһүн дойдутугар ытык изин төлөөн кэлбит норуоттар икки ардыларынааҕы кылаастаах успуорт маастара Михаил Савинов, хомойуох иһин, призер буолла. Арасыйа успуордун маастардара Руслан Лугинов, Владимир Оленов, маастарга хандьыдаат

--- УЛУУСКА -- БУ КҮННЭРГЭ ---

Андрей Захаров: “Онкоскрининг диэни олохпутун өрүһүйүү диэн өйдүөхтээхпит”

Онкологическай ыарыы кэнники уон сылга дьиннээх “цивилизация ыарыытын” билиннэ. Дойдубут үрдүнэн искэн ыарыыта сүрэх ыарыытын кэнниттэн иккис миэстэбэ

турар. Ити ыарыыны утары үлэ тэриллэн, өрөспүүбүлүкэбит үрдүнэн хас улуус аайы “Онкоскрининг” кабинеттара аһылыннылар.

Олунньу 4 күнүгэр Чурапчы нэһилиэгэр Прокопий Сокольников аатынан улуустаабы киин балыыһа стоматологическай отделениетын дьэтигэр бастакы этээскэ “Онкоскрининг” кабинета аһылына. Сарсыарда 9 чаастан сабалаан, дьон-сэргэ кэлэн доруобуйаларын туругун көрдөрүнэн эрэллэр.

“Онкоскрининг диэн – онкология ыарыытын эрдэттэн быһаарарга көмөлөөх буолар. Бу кабинетпыттаранал биэлсэр үлэлиэхтээх, дьон кэлэн көрдөрөллөрүгэр сөптөөх анкеталары биэрэн толорторор, ол анкетаба бөлөх-бөлөх ыйытыктар баар буолаллар. Ол курдук, сааскыттан сабалаан, доруобуйабы туох кэһилли баарыгар тийэ толорон, биэлсэргэ киһирэн туттарар. Биэлсэр тас өттүгүн барытын (уос, кулгаах, айах, сирэй, түөс, тирии чаастарын) көрөр, ити кэнниттэн анаалыска (онкомаркер, кал) ону таһынан узи, фгдс-ка ыйтыан сөп. Анаалыс түмүгүнэн туох эмэ уорбалааһын баар буоллабына, миэхэ эбэтэр онколог бырааска көрдөрүнэ кэлэр уонна направление ылан, куоракка онкологическай диспансерга утаарыллар. Бу кабинетка ким баһарар кэлэн, туох да төлөбүрэ

суох тус доруобуйатын кэтэнэн көрүүн сөп.

Онон ытыктабыллаах улууспут олохтоохторо, ыарыыны хойутаппакка, эрдэттэн көрдөрүнэн эмтэни кедьүүнэ улахан. Ордук тыа сири олохтоохторо, бэйэбит дьоммут менталитеттарын билэн буолан этэбин, үксүн кыбыстан, “туох эрэ аны ыарыыны булан, балыыһаларынан соһуллуом, ол кэриэтэ хайдах эмэ гынан сылдыар инибит” диір дьон баар буолаллар. Ону аныгы олох сиэринэн, доруобуйабыт туругар туох эмэ уларыыы, уорбалааһын баар буоллабына, уһаабакка кэлэн көрдөрүнүргүт бэйэбитигэр туһалаах, онон бэйэбит олоххутун өрүһүнэбит диэн этэбин. Эрдэ биллибит онкологическай ыарыы тутта эмтэниллэр, киһи доруобуйата чөлүгэр түһэн үтүөрэр. Бука бары сөпкө өйдөөн, доруобуйабыт туһугар кыһаллыабын”, - диэн киин балыыһа онколог бырааһа Андрей Егорович Захаров кэпсиір.

Онкоскрининг кабинета стоматологическай отделение бастакы этээһигэр үлэ чааһынан үлэлиир, көрдөрүнэр киһи маннай поликлиника регистратуратыгар бэлиэтэнэр.

Сэмэн ЖЕНДРИНСКЭЙ.

АЛТА БЫРАЙЫАК ҮЛЭЛИЭБЭ

Быйылгы сылга Чурапчы улууһугар “Тыа сири территорияларын тупсаран оноруу” бырагырааманан 6 бырайыак үлэлиэбэ. Бу бырайыактар өрөспүүбүлүкэбэ ытыллыбыт куюнуруһу аастылар.

Барыта өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн куюнуруска хамыһыһа көрүүтүгэр 182 бырайыак киллэриллибитэ. Чурапчы улууһуттан 15 нэһилиэк 15 бырайыгын кытынна. Өрөспүүбүлүкэ үрдүнэн бу куюнуруһу 28 бырайыак ааһан, бу сылга үбүлээһинэ көрүллэн, үлэ ытыллыабы.

Чурапчы улууһуттан 2021 сыллаахха үлэлиир бырайыактар:

Арыылаах нэһилиэгэ. «Туску» норуот айымньытын территориятын күрүөлээһин, тротуардары оноруу.

Хоптобо нэһилиэгэ. Диринг агро-оскулатын территориятын күрүөлээһин, тротуардааһын.

Төлөй нэһилиэгэ. Нэһилиэнньэ дьарыктанар ыспартыбынай былаһааккатыгар эбии ононуктары киллэри.

Чакыр нэһилиэгэ. Айылба, сөнүү ууларын тэйтии.

Болугур нэһилиэгэ. Социалистическай Үлэ Дьоруойа Роман Иннокентьевич Константиновка аналлаах сквер тутуута.

Хайахсыт нэһилиэгэ. “Албан Аат” скверин оҕо сынньанар былаһааккалаах тупсаран оноруу.

Улуус баһылыга Андрей Ноговицын бу бырайыактарга үлэлэспит улуус, нэһилиэк дьаһалталарын исписэлистеригэр, улуус баһылыгын солбуйааччы Алексей Егоровка махтаһын тиэртэ.

«Чурапчы улууһа» МТ дьаһалтатын пресс-киинэ.

--- ЗДРАВООХРАНЕНИЕ ---

При вакцинации от коронавируса приоритет будет отдаваться гражданам старшего поколения

В Якутии эпидемиологическая ситуация постепенно стабилизируется, но расслабляться рано. В ближайшие дни необходимо усилить контроль над соблюдением санитарно-эпидемиологических требований во всех общеобразовательных и дошкольных учреждениях республики. Кроме того, при проведении вакцинации приоритет должен отдаваться наиболее уязвимой категории граждан – людям старшего поколения. Такую задачу перед Республиканским оперштабом 8 февраля поставил Глава региона Айсен Николаев.

По данным Управления Роспотребнадзора по Республике Саха (Якутия) за прошедшую неделю наблюдается четкая стабилизация эпидситуации. За сутки в среднем выявляется от 80 до 90 заболевших. Но количество тяжелых и крайне тяжелых больных не сокращается. В настоящее время врачи борются за жизнь 36-и тяжелых и 11-и крайне тяжелых больных.

За весь период распространения COVID-19 в Якутии зарегистрировано 31 378 подтвержденных случаев, из них по городу Якутску - 17 441 случай, что составляет 55,6% от всех подтвержденных случаев. Из общего количества заболевших процент выздоровевших составил 92,5%. За последние сутки выздоровели и выписались из больницы 65 человек.

В настоящее время обеспокоенность Республиканского оперштаба вызывают Мирнинский, Томпонский и Усть-Майский районы, где зарегистрировано достаточно большое количество заболевших, в том числе среди школьников. Об этом сообщила вице-премьер Правительства Якутии, заместитель руководителя Республиканского оперштаба Ольга Балабкина.

Во избежание увеличения количества заболевших среди учащихся школ и воспитанников детских садов, Министерству образования и науки республики, главам муниципальных районов и городских округов поручено усилить контроль за соблюдением

санитарно-эпидемиологических требований в общеобразовательных и дошкольных организациях, включая термометрию, дезинфекцию помещений, соблюдение масочно-перчаточного режима.

Что касается вакцинации, Ольга Балабкина сообщила, что на сегодняшний день вакцинация активно проводится во всех районах республики. Со дня на день в республику ожидается поставка дополнительной партии вакцины в количестве 15 тысяч доз. В целом Якутия должна получить 44 тысячи доз вакцины.

Руководитель Управления Роспотребнадзора по Республике Саха (Якутия) Маргарита Игнатьева доложила, что по итогам последней недели в республике превышение эпидпорога по ОРВИ и гриппу не зафиксировано. Лабораторные исследования показывают, что в республике вирус гриппа не циркулирует.

Министр внутренних дел РФ по РС (Я) Владимир Прокопенко сообщил, что за прошедшую неделю правоохранительными органами с гражданами в общественных местах проведено более 4,5 тысяч профилактических бесед. За нарушение масочного режима составлено 109 протоколов. По местам жительства проверены 1 996 амбулаторных больных, в ходе проверок нарушений не выявлено. По системе 122 нарушений режима самоизоляции не зарегистрировано.

По итогам совещания Глава Якутии Айсен Николаев подчеркнул, что при получении дополнительных доз вакцины приоритет должен отдаваться гражданам старшего поколения, так как они находятся в группе особого риска. Об этом своевременно должны быть извещены как районные оперативные штабы, так и учреждения здравоохранения.

Пресс-служба Главы Республики Саха (Якутия) и Правительства Республики Саха (Якутия).

--- БИИЭХЭ СУРУЙАЛЛАР ---

Салгыы сайда турун!

Үнүү – ускуустуба биір саамай кыраһыабай көрүнэ. Үнүү оҕо кэрэни өйдүүр, кини ис дуһата баай буоларыгар сүнкэн суолталаах, ону тэнэ оҕо өйүн-санаатын сааһылыыр, тулуурдаах-дьулуурдаах буоларга, дысциплиинэбэ үөрэтэр.

Үнүү оҕо бары былчыннарын кедьүүстээхтик үлэлэтэр буолан, этэ-сиинэ сөптөөхтүк сайдар. Билинни технология сайдыбыт үйэтигэр оҕо хамсаммат буолла, ол түмүгэр оҕо унуоһун быһыыта-таһаата уларыыр, доруобуйатыгар охсор.

2019 сылтан А. П. Гоголев аатынан Чурапчытаабы оҕо ускуустуба оскуолата уһууһа саастаах оҕолорго, үнүүгэ айымньы оскуолатын тэрийэн үлэлэтэр. Бөлөххө отучча оҕо дьарыктаммыта. Кинилэр оротолоругар биһиги оҕобут Лилия эмиэ бу оскуолага умсугуйан туран сылдыбыта. Уопуттаах учуутал Клара Михайловна Кириллина уонна сана көрүүлээх Сардаана Ивановна Дорогунова оҕолорго сэргэх, тэтимнээх үнүүлэри үөрэппиттэрэ.

Оҕолорбут саһаны билэн-көрөн, үнүү кэрэ абыланар ылларан, үөрүүлэрэ мунура суох. Түмүккэ отчуоттуур кэнсиэр туруорбуттара. Төрөппүттэр кэнсиэри көрөн олус биһирээбиттэрэ. Биһиги, төрөппүттэр, оҕолорбут кэрэбэ тардыһыларын, үнүүгэ-сайдыыга дьулуһууларын көрөн, биһиги эмиэ сүрдээһин үөрбүппүт, өссө да манньк айымньы оскуолата уһууһа саастаах оҕолорго ананан үлэлиэн баһарабыт.

Бэйэм төрөппүт уонна А.П. Гоголева аатынан Чурапчытаабы оҕо ускуустуба оскуолатын хореография отделениетын выпускнига буоларбынан, кини туттабын – оҕо сааһым чабылхай күннэрэ үнүү эйгэтигэр ааспыттара, учууталбар Клара Михайловнаба, тапталлаах оскуолабар истинник махтанабын. Өссө да бу бырайыак салгыы сайдан, элбэх үөрэнээччилэнэн, кэрэбэ уһууһа-угууһа туруон баһарабын.

Надежда ФЕДОРОВА, төрөппүт.

ЧУРАПЧЫ УЛУУҢУГАР ДОРУОБУЙА СЫЛЫН КОНЦЕПЦИЯТА

Улуус баһылыга Андрей Тимофеевич Ноговицын быйылгы 2021 сылы улууспутугар Доруобуйа сылынан биллэрбитэ. Онно анаан, быйыл туох үлэ-хамнас барыахтаабыр, чопчу туохха болбомто ууруллуохтаабыр, хас биирдии улуус олохтооҕо доруобай буолуутугар туһуламмыт концепцияны онордо. Бүгүнгү нүөмэргэ бу концепция сүрүн хайысхаларын таһаарабыт. Тохсунньу 10 күнүгэр, сэрэдэбэ кизэ 7 чаастан "Саһа олох" инстаграм сирэйигэр бу концепция тула быһа биэри буолуоҕа. Быһа биэриини көрөөрүн, ыйытыларгытын бэлэмнээрин диэн ыһырабыт.

Сыһа:

Доруобуйаны бөөргөтүү, харыстааһын уонна олох бары эйгэтигэр киһи олоҕо сүрүн сыаннаһа буолуута.

Соруҕа:

- Медициһанэн хааччыллыы хаачыстыбатын уонна тийимтиэ буолуутун үрдэтии.

- Доруобуйа харыстабылын эйгэтин матырыһаалынай-техническэй, эһтиир-профилактикалыыр тэрилтэлэр технологическай өттүнэн

хааччыллыылар аһыгы кэм ирдэбилигэр сөп түбэһиннэрэн хааччыллыахтаахтар, сайдыахтаахтар.

- Киһи бэйэтин доруобуйатыгар кыһамһыта уопсастыба иннигэр эппизитинэһэ буоларын өйдөтүү үлэтин тэрийии.

- Чэгиэн доруобуйалаах, социальнай-духуобунай сайдыылаах буолуу инники күөннэ турарын өйдөтөргө, сырдатарга уонна тарбаттарга көрдөрөр-иһитиннэрэр ньымалары туһаныы.

Концепция сүрүн хайысхалара

Киһиэхэ туһуламмыт медицинэ

Киһи доруобуйатын харыстыыр эйгэ

Социальнай өттүнэн доруобай буолуу киһи сыаннаһын быһыытынан

Үгэс, култуура уонна успуорт

1. Киһиэхэ туһуламмыт медицинэ

1.1. П.Н. Сокольников аатынан улуустаабы киһи балыыһа бырагырааматын олоххо киллэри (иһэр ууну йодтааһын, доруобай сүһүөхтэни, онкологическай ыарыһы утары охсууу, инсулу профилактикалааһын).

1.2. Каадырынан хааччыйы (медперсоналынан хааччыйы, улууска Дьокуускайдаабы медколледж филиалын (бөлөбүн) тэрийиһэ үлэлэһи).

1.3. Өрөспүүбүлүкэ медицинскэй тэрилтэлэриттэн исписэлиистэри ыһыран, нэһиликтэргэ илдьэ таһсан, медкөрүүнү тэрийи.

1.4. Реабилитациялыыр үлэни күүһүрдүү (инбэлииттэргэ уонна кырдыаһастарга).

2. Киһи доруобуйатын харыстыыр эйгэ

2.1. Тутуулар (таас балыыһа иккис учарата, инфекционнай отделение, судебнай-медицинскэй экспертиза дьиэлэрин тутуута).

2.2. Улуус медицинскэй тэрилтэлэрин матырыһаалынай-техническэй баазаларын тупсарыы.

2.3. П.Н. Сокольникова аатынан улуустаабы киһи балыыһа сайдыытыгар туһуламмыт анал пуонданы аһан үлэлэтии.

3. Социальнай өттүнэн доруобай буолуу киһи сыаннаһын быһыытынан

3.1. Доруобуйа харыстабылыгар туһуламмыт нормативнай-правовой үлэлэри ыытыы (медүлэһиттэр статустара көмүскэллээх буолуулар).

3.2. Дьиз кэргэн уонна үөрэх (доруобуйаҕа аналлаах уруктар, ыал буолууга бэлэмнэни, пренатальнай педагогика).

3.3. Социальнай бырайыактар уонна көбүлээһин (СО НКО бырайыактарын көмүскээһин, социальнай хантыраактар).

3.4. Доруобуйаны тупсарыы (хаамыы, сүүрүү, сөптөөх аһылык, фитотерапия, массаж кабинета, организмы ыраастааһын, натуральнай аһылык, "Дьиз кэргэн

экономиката" бырагыраама 2-с чааһын үлэлэтии, саха аһын үгэстэрин тарбаттааччылартан маастар-кылаастар, йога уо.д.а.).

3.5. Айылба, тулалыыр эйгэ харыстабыла (туһаттан таһсыбыт оноһуулары утилизациялааһын, "Ыраас нэһилиэк" бырагыраама, маһы уонна сибэккини олордүү).

4. Үгэс, култуура уонна успуорт

4.1. Сырдатар, тарбаттар үлэни тэлэбиидэннэһэн, хаһыатынан, интэриниэт ситиминэн тэрийи:

- Устуоруйа (ааттаах-суоллаах биир дойдулаахтарбытын үйэтити, сырдатыы, мусой үлэтэ).

- Култуура (эрчийи, физическэй ноборууска, норуот медицинэтэ, аһылык култуурата, араас норуоттар үгэстэрин үөрэтии).

- Генеалогия (Төрүччү) (нэһилиэнньэ бэйэтин төрүччүтүн билэригэр үлэлэһи).

--- САНА КИНИГЭ ---

ҮТҮӨ КИНИ УМНУЛЛУБАТ

Быйыл биһиги Өрөспүүбүлүкэбитигэр уонна Чурапчы улуугар Доруобуйа сылын биллэрilibитэ. Ол чэрчитинэн өр сылларга Чурапчы киин балыһатын хирургическай отделениетыгар сэбиэдиссэинэн үлэлэбит, СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна, СӨ үтүөлээх бырааһа, Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, үрдүк категориялаах хирург-быраас, үрдүк категориялаах травматолог – быраас Гоголев Василий Андреевич сырдык кэриэһигэр ананан тахсыбыт «Эрэлим – эрчимнээх илиигэр, дьолум – эйэбэс мичээрээр» диэн сана кинигэ биһирэмэ Чурапчы улуунун дьаһалтатын уонна «Айылгы» култуура киинин инстаграм сирэйигэр, «Айылгы» култуурунай киин саалатыгар олунньу 5 күнүгэр быһа эфиргэ ытыллыбыта. Кинигэ 2020 сыллаахха Дьокуускай куоракка «Тимофеева Марина Ильична» чааһынай кинигэ кыһатыгар 200 ахсаанынан табыста. Кинигэ халын тастаах, тас ойууттар Василий Андреевич олорон ааспыт кэмин 1960-2018 сыллары туоһулуур символлар т у л а л ы ы л а р. Хас сирэй ахсын х а а р т ы с к а л а р кириэн, кинигэ ис хоһоонун ситэрэллэр. Кинигэни Василий Андреевич кэргэнэ, «Суһал көмө» бизлэсэрэ, СӨ доруобуйа х а р ы с т а б ы л ы н туйгуна Антонина Гоголева, кыһа, С. А. Новгородов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар английскай тыл учуутала Анастасия Александрова хомуйан онордулар. Кинигэ кылаабынай эрдээктэрэ – Чурапчы сэлиэннэтиттэн төрүттээх Марина Тимофеева. Эрдээктэр – Лена Дягилева, дизайнер – Алексей Егоров, көмпүүтэргэ Валентина Егорова танна. Сыаналаах кинигэ буоларын туоһулуур элбэх элеменнэртэн турар. Авантитулга экслибрис быһытынан Петр Петрович Романов «Витязь с невестой» уруһуйунан оноһуллубут пааматынньык хаартыската кирибит. Бу уруһуй саха ойуулуур-дьүһүннүүр ускуустуба символунан буолбута. Кинигэ кирибит сыала – чурапчылар Боотур Уустан төрүттээхтэрин туоһулуур. Фронтиспиһыгар Василий Андреевич хаартыската уонна олобун кэрдийс кэмэ суруллубут.

Кинигэ Д. Эверстов–Диринскэй «Эрэлим» диэн анабыл хоһоонунан сабаланаар. Кини хоһооннорун тылларынан кинигэ ааттаммыт. «Олобу туруулаһар эмчиттэрибитигэр сүгүрүйэбит!» диэн салааҕа Чурапчы киин балыһатын хирургическай отделениетын 55 сылын «Саһа олох» хаһыакка тахсыбыт эбэрдэлэр, махталлар кирибиттэр. Афанасий Иванов «Индибир уоттара» хаһыакка

«Мөлүйөһөн, өрөмүөн, иһэр уу» диэн Василий Андреевич кытта кэпсэтии ыстатыйата, Элбэх анабыл хоһооннор, Александр Рожин «Амарах санаан айгыраабатын», Диринскэй «Эрэлим», Сивцева Любовь Даниловна «Махталбын этэбин» диэн матырыяаллар кирибиттэр. Афанасий Захаров «Уустук идэ аанньала» диэн Василий Андреевич олобун сырдатар ыстатыйата кирибит. Ойор-тэбэр оонньуулаах оҕо саас салааҕа Антонина Иннокентьевна бэйэтэ суруйбут «Сайылык оҕото», «Оҕо сааһын түгэннэрэ» диэн бэйэтин кэпсээннэриттэн суруллубут ыстатыйалар кирибиттэр. Онтон кинигэбит сүрүн чааһа сабаланаар. Барыта бизэс бастан турар. «Күлэн, оонньоон, айдаарсан» диэн бастакы баһыгар барыта 10 ыстатыйа кирибит. Оҕо сааһын кэпсиир элбэх хаартыскаларынан ситэрilibитэ хайҕаллаах. Ааптардан «Оскуола сыллара» ыстатыйа таһынан 9 киһи ыстатыйата кирибит. Манна оскуолаҕа биригэ үөрэммит оҕолорун ахтыылара түмүллэн кирийдэ. «Мэлдьи үөрэ-көтө, өрүү инники сылдьара» диэн үөрэппит учуутала, үлэ, тыыл, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, Чурапчы нэһилиэгин Бочуоттаах олохтооҕо, «Учууталлар учууталлара» Аграфена Игнатьевна Санникова ыстатыйата, «Истин иһирэх тылларынан» диэн Екатерина Постников ыстатыйата, «Биригэ үөрэммит доһорбт–Василий Андреевич» диэн Аграфена, Илья Ивановтар ыстатыйалара

Захаров, «Баһылайым барахсан» диэн РФ доруобуйа харыстабылын туйгуна, РФ Суруйааччыларын сойуунун чилиэнэ Анатолий Игнатьевич Слепцов, «Саһа саҕахтары киллэрбитэ» диэн 2003-сылтан 2006 сыллаахха диэри Чурапчы киин балыһатын кылаабынай бырааһа, билигин СӨ доруобуйа харыстабылын министриэстибэтин «Саахалга түбэспиттэргэ медицинскэй көмө киинин» кылаабынай бырааһа, РФ, СӨ үтүөлээх бырааһа Владимир Сотников уонна атыттар ыстатыйалара кирийдэ. «Кыайылаах үлэ үтүө түмүктэрэ» түһүмэххэ Василий Андреевич дастабырыанньалара, наһараадалара кирибиттэр. Төрдүс «Дьонун-сэргэтин туһугар» диэн баска биригэ үлэлээбит кэллиэгэлэрэ, хирурдар ахтыылара түмүлүннэ. Ааптардартан «Чэпчэки илиилээх хирург» ыстатыйаны таһынан барыта 12 киһи ахтыыта түмүлүннэ. «Киһи гизэ кэрэмэһэ» диэн СӨ үтүөлээх бырааһа, 2007-2019 сылларга улуустааҕы киин балыһа кылаабынай бырааһа Александр Коркин, «Дууһабытыгар куруутун баар» диэн өр сылларга Чурапчы

кытта түспүт хаартыскалара, «Айылҕа мааныта байанайдаах булда» салааҕа Василий Андреевич табаарыстарын, аймахтарын кытта бултуу сылдьан түспүт хаартыскалара түмүлүбүттэр.

Ахтыы тылы саалаҕа ынырыллыбыт 15 киһини таһынан, ZOOM былаһаакка нөнүө холбонун эттилэр. Василий Андреевич олобун кэрчигиттэн уонна ахтыы тылын Чурапчы улуунун дьокутааттарын Сэбиэтин бэрэссэдээтэлэ Афанасий Захаров, Чурапчы улуунун баһылыгын социальнай уонна бэйэни салайыныы боппуруостарыгар солбуйааччы Николай Аммосов, Чурапчытааҕы киин балыһа кылаабынай бырааһа Артем Ксенофонтов, РФ уонна СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна, СӨ үтүөлээх бырааһа, 2007-2019 сылларга Чурапчытааҕы киин балыһа кылаабынай бырааһынан үлэлээбит Александр Коркин, И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын дириэктэрэ Михаил Дьячковский уо.д.а.

Василий Андреевичка сырдыкаатын үйэтитэр сыаналаах, хаачыстыбалаах кинигэ тахсыбытын бэлэйтээтилэр. Бу кинигэ өрүүтүн кини Чурапчы

дьонун өлөр өлүүттэн б ы ы н а б ы т ы н , олохторун уһалпытын саната турарыгар, киниэхэ махталлара у б а а б а т ы г а р баһардылар. ZOOM былаһаакка нөнүө Өрөспүүбүлүкэтээҕи 1 №-дээх балыһа, М е д и ц и н а н а ц и о н а л ь н а й киинин генеральнай дириэктэрэ, РФ уонна СӨ доруобуйа х а р ы с т а б ы л ы н туйгуна, медицина наукатын хандьыдаата Николай Лугинов а х т а р ы н а н , кинилэр 1985-1991 сылларга биригэ устудьуоннаабыттар. Василий Андреевич группа старостатынан,

балыһатыгар биригэ үлэлээбит кэллиэгэтэ, СӨ, РФ доруобуйа х а р ы с т а б ы л ы н туйгуна, 1992-2002 сс. киин балыһа хирургия отделениетын с э б и э д и с с э й э Надежда Кузьмина, «Убайым тэнэ саныыр аҕа табаарыһым» диэн медицина

киинин анестезиолог-реаниматор бырааһа, СӨ харыстабылын туйгуна Степан Борисов, «Кини үөрэнээччитэ буоларбынан кизэн туттабын» диэн СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна, хирург, 2013 сылтан Чурапчы киин балыһатын хирургия отделениетын сэбиэдиссэинэн үлэлээбит Василий Попов уонна да атыттар ыстатыйалара кирибиттэр. Бэһис бас – «Аймах-билэ дьоннор, уруу-хаан удыура». Бу баска аймахтарын уонна чугас дьонун ахтыылара түмүллэн кирибит. «Баһылай, Бааска, Василий Андреевич» диэн ыстатыйаны Мындабаайыттан аймахтара Павел Попов, «Туохха да тэннэммит эһэ этэ» ыстатыйаны кийиитэ Варвара Гоголева, «Иккиэн олус тапсарбыт» диэн ыстатыйаны биллэбэ Дмитрий Сысолятин суруйбуттара кирибит, «Биһиги күтөппүт Баһылай» ыстатыйаны РФ Суруналыстарын сойуунун чилиэнэ, кооперация бэтэрээнэ Герасим Степанович Платонов суруйбут.

«Туохха барытыгар дэгиттэр» салааҕа Василий Андреевич дьыэ кэргэнин кытта, үлэтин таһынан, дэгиттэр талааннарын туоһулуур хаартыскалар кирибиттэр. «Таптыыр, көрөр-истэр эһэбит» эһэлэрэ сиэннэрин

уопсастыбанныгынан үлэлээбитин, бастын ыспарсымыанын, кэлин да өрүү көрсөллөрүн, Чурапчы балыгын, күһүн элбэхтик амсайыттарын туһунан үтүө тылын абынна. Чурапчы киин балыһатын хирургическай отделениетыгар өр сылларга биригэ үлэлээбит, РФ уонна СӨ доруобуйа харыстабылын туйгуна Надежда Кузьмина 19 сыл биригэ үлэлээбиттэрин абынна. Кини өрүүтүн сананы билэ-көрө сатырын, тыа сиригэр онгоһуллар эпэрээссийэни барытын үрдүк таһымна онорорун, үлэтигэр бэринилээбин, истин табаарыс буоларын туһунан ис сүрэхтэнтэн истинник кэпсээтэ. Медицинскэй наука докторо, профессор, РФ уонна СӨ доруобуйа харыстабылын үтүөлээх бырааһа Михаил Винокуров «Мой друг Василий Гоголев» диэн презентациятын көрдөрдө, истинник ахтан кэпсээтэ, Казахстантан Чурапчы киин балыһатыгар өр сылларга үлэлээбит гинеколог-быраас Камеш Нурсапарова үтүө тылын абынна. Антонина Иннокентьевна, Анастасия Васильевна, үлэлээх үлэни онорбуттарын иһин, махтанна. Биригэ төрөөбүт быраата Петр Гоголев, уола Николай Гоголев, кыһа Анастасия Александрова, кэргэнэ Антонина Иннокентьевна ынырыллыах ыалдьыттарга, кинигэ ахтыы биэрбит, ахтыы онорбут дьонно барба махталларын биллэрдилэр, аҕаларын өрүүтүн ахталларын-саныылларын, суохтуулларын туһунан олус истинник абыннылар, кэпсээтилэр. Маны таһынан үгүс доһотторо, чугас дьоннор иһирэхтик ахтан аастылар.

Марфа КУЗЬМИНА,
Чурапчы кииннэммит
библэтиэкэтин үлэһитэ.

--- ҮЙЭТИТИИ ---

ХОРСУН БЫҢЫЛАРА ҮЧЧАККА ТИЙИЭБЭ

Олунньу 3 күнүгэр Аба дойду Улуу сэриитин кыттыылааба, Албан Аат III-с истизэппэнээх, Аба дойду Улуу сэриитин I-с истизэппэнээх уордьаннарын кавалера, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала, Чурапчы улуусун Бочуоттаах олохтообо, СӨ П.А. Ойуунускай аатынан Судаарыстыбаннай бириэмийэ лауреата, “Хотугу Сулус” уордьан кавалера Иван Михайлович Павлов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах дьаһал чэрчитинэн кини аатын сүгэр Чурапчы орто оскуолатыгар быыстапка аһыллына.

Үөрүүлээх быһыыга-майгыга оскуола дириэктэрэ Михаил Дьячковский И.М. Павлов монографическай мусуойун уонна кини үбүлүйдээх 100 сылыгар аналлаах Иван Михайлович онорбут үлэтин, тус олобун киэнник сырдатар быыстапка аһыллытынан эбэрдэлээтэ. Тохсунньуга «Айылгы» НАДь Иван Павлов төрөөбүтэ 100 сылыгар үөрүүлээх дьаһал буолбутун, ол күнтэн сабалаан Кыайы күнүгэр диэри 100 күннээх үлэ ыытыллыахтаабын бэлиэтээтэ: «И.М. Павлов сабалаабыт, олобун анаабыт дьыалатын - Аба дойду сэриитигэр өлбүт, сураба суох сүппүт уонна Кыайы кынаттанан дойдуларыгар кэлэн, эйэлээх олобу тутуспут бири дойдулаахпыт, дьоммут туһунан үйэтитэр матырыйаалларын салбаан, өссө дэлэтэн, кэнэтэн ыттарга сорок туруоруннубут». Быыстапкаба оскуола мусуойун экспонаттара, биридүүлээн дьон тус архыыптарыттан матырыйааллар киридилэр. Оскуола дириэктэрэ тыл этиитигэр сотору “Павлов аабыылар” сабаланын иһитиннэрдэ. Иван Михайлович чинчийэр үлэтин, тус олобун өссө диригэтэнүөрэтэргэбыыстапканыкэлэнкөрөллөрүгэр бабарда. “Павлов аабыыларыгар” үөрэнээччилэр бэйэлэрин нэһиликтэрин, аймактарын тустарынан чинчийбит дакылааттарын аабаллар. Манна И.М. Павлов мусуойун матырыйааллара төрүөт буоларын бэлиэтээтэ.

Салгы улуустаабы үөрэх салалтатын начаалынньыгын солбуйааччы Афанасий Максимов эбэрдэлээн туран, Иван Михайлович улус үөрэхтээһинигэр үгүс кылаатын киллэрсибитин, кини үбүлүйдээх сылынаны ытыллар тэрээһиннэр былааннарын иһитиннэрдэ. Салгы А.А. Саввин аатынан этнография уонна устуоруйа мусуойун

дириэктэрэ Юрий Толстоухов Улуу Кыайы 75 сылынаны ытыллыбыт үлэни, онно И.М. Павлов үгүс матырыйааллара туһаныллыбыттарын сырдатта.

И.М. Павлов аатынан Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччитэ, араас таһымнаах научнай-практическай кэмпириэнсийэлэргэ кыайылаах, призер Саша Сергеев «Иван Михайлович кэс тыллара» диэн дакылаатын кэпсээтэ. Онтон И.М. Павлов мусуойун үөрэтиигэ чинчийи үлэтинэн «Инникигэ харды» кэмпириэнсийэбэ призер аатын ылбыт Эрсан Макаров быыстапка матырыйаалларын дьонно-сэргэбэ сийилии билиһиннэрдэ. Ол курдук, ытыктыыр киһибит араас сылларга онорбут, хомуйбут үлэлэрэ, илиинэн суруйуулар (рукопистара), кини суруйбут 40-тан тахса кинигэтэ, үлэлэспит «Память» мемориал кинигэлэрэ, туттубут маллара, “Павлов аабыыларын” матырыйааллара, наһараадалара тураллар. Мусуойга уопсайа 364 экспонат баар эбит.

Салгы оскуола педагог-библиотечкэрэ Евдокия Монастырева Иван Михайлович тыыннаах эрдэбинэ, оскуолаба бэлэхтээбит, бэйэтэ суруйбут уонна тус библиотечкэтиттэн оҕолор үөрэтэллэригэр туһалаах кинигэлэрин көрдөрдө.

Иван Михайлович кэлэр кэнчээри ыччат ийэ дойдуларыгар бэриниилээх буолууларыгар, патриотическай тыынна иитиллэн тахсыларыгар үгүс кылааты киллэрсибитэ. Онон үөрүүлээх дьаһал «Сыллар, күннэр, дьыллар ааһан истэхтэрин аайы, Аба дойду сэриитин туһулар дьылба хаан тыйыс ыаабынан көбүрээп иһэбит. Ол эрэн ол суостаах сыллары төлө көппүт, өстөөбү самнарбыт көлүөнэ туһунан сырдык санаа бу курдук кырдыктаах кинигэлэр нөнүө ыччакка тийиэхтэрэ» диэн И.М. Павлов эппит тылларынан түмүктэннэ.

Марфа ПЕТРОВА.

--- БЫҢА ЭФИР ---

Чэпчэтиилээх, табыгастаах өнөлөр оҥууллаллар

Олунньу 5 күнүгэр @sanaoloh инстаграм сирэйигэр «Алмазэргизэбан» тэрилтэбэ килийиннэри кытта үлэлиир бөлөх салайааччыта Сардаана Сивцева кыттыылаах быһа бизири

ытылына. Сардаана Петровна «Алмазэргизэбан» нөнүө туһаныллар судаарыстыбаннай уонна тус бырагыраамалар тустарынан, чуолан 1 уонна 1,7 %-наах ипотека туһунан билиһиннэрдэ.

Аан бастакынан, бу бырагыраамаларга олобуран үлэлиир «зарплатнай бырайыагы» сырдатта. Ахсынны ыйтан “Алмазэргизэбан” сана онлайн төлөпүөн сыһыарыта оҥууллан, туһанааччылар баан бары өнөлөрүн хамыһыйата суох туһанар кыахтанналар: харчыны көһөрүү, кирэдьиит ыларга сайаапка ытыгы, уурдарыны арыйы, коммунальнай төлөбүрдэри ытыгы, уһууаан саастаах оҕолор усунуостарын көһөрүү о.д.а. Маны таһынан «Единая школьная карта» диэн үлэлиир эбит. Баан үөрэх тэрилтэтин кытта дуогабар түһэристэбинэ, оҕо уу харчынан буолбакка, каартанан туһанар буолар. Төрөппүт онлайн олорон, оҕото төһө үбү туттубутун хонтуруоллуур, төһө хаалбытын көрөн, толорон биэрэр

кыахтанар. Бу манньк каартанан С.К. Макаров аатынан Чурапчы гимназията уонна Чурапчытаабы колледж туһаналлар.

«Свои» бырагыраамаба холбонноххо, «Алмазэргизэбаны» кытта дуогабардаах аты-эргизэн тэрилтэлэриттэн ону-маны атыластааххына, ылбыт суумабыттан 1-тэн- 10%-на диэри бонус кириэн иһэр. Маны сэргэ S7 бонуснай каартата баар. Бу бырагыраамаба аан бастаан кириэрэгэр баан 250 миллианы бэлэхтиир. Салгы маҕаһынтан атыластаабын аайы мильа эбиллэн иһэр (1 мильа 55 солк. тэннэхэр). Сөптөөх мильа муньулунаабына, сөмөлүөтүнэн босхо көтүөххэ сөп.

«Алмазэргизэбанна» 2020 сылтан 1,7 уонна 2 %-наах «Дальневосточнай ипотека» үлэлиир. Онтон быйыл олунньу ый 5 күнүттэн уларыйы кириэн, хамнастара түһэр дьонго 1%, онтон атыттарга 1,7% буолла. Сүрүн ирдэбилинэн 35 саастарыгар диэри саастаах дьизэ кэргэннээх дьонго, эбэтэр оҕолоох соботох

төрөппүт буолуохтаах. Ипотеканы тутулла турар эбэтэр тутулан бүппүт дьизини, эбэтэр куоракка бэлэм дьизини ыларга туттуохха сөп. Аны туран, тыа сиригэр хаһаайыннаах, бэлэм дьизини (вторичнай) атылаһар кыах баар. Итини сэргэ чэпчэтиилээх ипотеканы мас дьизини туттан кириэрэгэ, уһаайбаны атылаһарга эмиэ туттуохха сөп. Оттон 35 саастарын ааспыт дьон, «Уһук Илин гектарынан» ылбыт сирдэригэр дьизэ тутталларыгар бу кирэдьиити туттуохтарын сөп. Киридьиити 20 сылга диэри болдьооххо биэрэллэр. Туһанааччы төлөөн бүтэрэригэр 70 сааһын ааһа илик буолуохтаах.

Маны таһынан быйыл солуокка уларыйылар киридилэр. Солуок быһыытынан атын бас билиигэ баар дьизэтин-уоккутун уураар көнүл буолбут.

Бу кэнниттэн Сардаана Петровна олохтоохтортон кирибит болпуруостарга сөптөөх, толору хоруйдары биэрдэ.

Марфа ПЕТРОВА.

Прокуратура Чурапчинского района разъясняет: «Об ответственности граждан за получение пособия по безработице обманным путем»

Государство гарантирует безработным гражданам выплату пособий по безработице в период поиска работы, в том числе в период временной нетрудоспособности безработного, выплату стипендии в период прохождения обучения по направлению органов службы занятости, а также возможность участия в оплачиваемых общественных работах (статья 28 Закона Российской Федерации от 19.04.1991 № 1032-1 «О занятости населения в Российской Федерации»).

При этом, отдельные категории граждан не могут быть признаны безработными и, соответственно, не имеют права на получение пособия по безработице:

- работающие по трудовому договору, включая сезонные, временные работы;
- индивидуальные предприниматели, самозанятые, нотариусы, адвокаты;
- занятые в подсобных промыслах, члены крестьянско-фермерских хозяйств, производственных кооперативов, артелей;
- выполняющие работы по договорам гражданско-правового характера, предметами которых являются выполнение работ и оказание услуг, или реализующие продукцию по договорам;
- избранные, назначенные или утвержденные на оплачиваемую должность;
- обучающиеся по очной форме обучения (включая граждан, находящихся в академическом отпуске);
- временно отсутствующие на рабочем месте;
- являющиеся учредителями (участниками) организаций;
- являющиеся получателями трудовой пенсии по старости или за выслугу лет;

- осужденные решением суда к исправительным работам или лишению свободы;
- проходящие военную, альтернативную гражданскую службу или службу в иных органах;
- граждане моложе 16 лет.

При установлении факта получения пособия по безработице обманным путем выплаты пособия прекращаются с одновременным снятием с учета в качестве безработного.

Если гражданин после постановки на регистрационный учет в качестве безработного стал относиться к категориям граждан, перечисленным выше (трудоустроился, оформил ИП, самозанятость, поступил на очную форму обучения, оформил договор ГПХ и пр.), он обязан в течение 3 рабочих дней проинформировать об этом центр занятости населения по месту регистрации (по месту постановки на учет).

Контактная информация и электронные адреса центров занятости населения Республики Саха (Якутия) размещены на портале: <http://работавякутии.рф>.

При умышленном сокрытии обстоятельств, при которых получение пособия невозможно, гражданин может быть привлечен к уголовной ответственности по статье 159.2 Уголовного кодекса Российской Федерации за мошенничество при получении выплат, то есть хищение денежных средств или иного имущества при получении пособий, компенсаций, субсидий и иных социальных выплат, установленных законами и иными нормативными правовыми актами, путем представления заведомо ложных и (или) недостоверных сведений, а равно путем умолчания

о фактах, влекущих прекращение указанных выплат.

За данное преступление предусмотрено наказание в виде штрафа в размере до 120 тыс. рублей (до 500 тысяч рублей при совершении хищения имущества в крупном размере), обязательных, исправительных работ, ограничения или лишения свободы (при наличии квалифицирующих деяние признаков).

К примеру, в декабре 2020 года прокуратура Чурапчинского района проверила соблюдение законодательства о занятости населения.

В ходе проверки выявлен факт незаконного получения пособия по безработице в размере более 100 тысяч рублей. Установлено, что местная жительница при постановке на учет в филиале «Центр занятости населения Чурапчинского улуса» ГКУ РС(Я) «Центр занятости населения Республики Саха (Якутия)» в качестве безработной предоставила заведомо ложные и недостоверные сведения о том, что она нигде не работает. При этом жительница района в период выплаты ей пособия по безработице получала доход от выполнения трудовых обязанностей в коммерческой организации, в которой она являлась одним из учредителей.

В связи с этим, прокуратура района направила материалы проверки в орган предварительного расследования для решения вопроса об уголовном преследовании, по результатам рассмотрения которого в отношении виновного лица возбуждено уголовное дело по признакам преступления, предусмотренного ч.1 ст.159.2 УК РФ (мошенничество при получении выплат, то есть хищение денежных средств при получении пособия путем представления заведомо ложных и недостоверных сведений).

Прокуратура Чурапчинского района.

БИЛЛЭРИИ / ОБЪЯВЛЕНИЕ

Анна Дмитриевна Максимова аатыгар бэриллит Сылан орто оскуолатын бүтэрбитин туоһулуур аттестат сүппүтүнэн, дыһыны суобуунан аабыллар.

Күндүтүк саныыр тапталлаах убайдара, Саха норуодунай суруйааччыта, СӨ Духобуна Академиятын академига, СӨ култууратын үтүөлээх үлэһитэ

ВАСИЛЬЕВ Василий Егорович – Харысхал

ыараханньык ыалдьан олохтон туораабытынан, тапталлаах кэргэнигэр Галина Васильевнага, оҕолоругар, сиэннэригэр, эдьийигэр Мария Егоровнага, балтыгар Александра Егоровнага дириг кутурбаммытын тирдэбит.

Чакыртан Филипповтар, Сидоровтар, Васильевтар.

Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо

ЗАХАРОВА Анна Николаевна

бу дьыл олунньу 4 күнүгэр уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытын билэр дьонугар, биир дойдулаахтарыгар диригник курутууан туран иһитиннэрэбит.

Кыргытара, бииргэ төрөөбүттэрэ.

Кутурбаннырын тирдэпэлэр:

- Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо Захарова Анна Николаевна уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, оҕолоругар Туйаарага, Айтага, күтүөтүгэр, сиэннэригэр, бииргэ төрөөбүттэригэр Хатылы нэһилиэгин дьаһалтата.

- Хатылы нэһилиэгин олохтооҕо Захарова Анна Николаевна уһун, ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан, бииргэ үлэлиир кэлиһэгэлэригэр, кыһыгыгар Айталига Николаевнага, санаһыгар Лариса Николаевнага, кинилэр дьиз кэргэттэригэр Хатылытаабы "Ньургунун" уһууаан кэлэктиибэ, профсоюзунуа.

Күндү кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Хадаар нэһилиэгин олохтооҕо, үлэ бэтэрээнэ

АДАМОВ Дмитрий Константинович

бу дьыл олунньу 5 күнүгэр ыараханньык ыалдьан олохтон туораабытын бары билэр дьонугар, аймахтарыгар диригник курутууан туран иһитиннэрэбит.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ.

Кутурбаннырын тирдэпэлэр:

- Тапталлаах, ытыктыыр убайдара, таайдара, абаҕалара, Хадаар нэһилиэгин олохтооҕо, «Оройуон сайдыытыгар үтүөлэрин иһин» үһүс истиэпэннээх, «Чурапчы оройуонугар тутуу комплексы сайдыытыгар кылаатын иһин» бэлиэтлэр хаһаайынынара, Эрилик Эристин аатынан сохуос чөмүһүөн суоппара Адамов Дмитрий Константинович олохтон туораабытынан, санаастарыгар Наталия Ивановнага, оҕолоругар Константинна, Саргыланага, Дмитрийга, Аленага уонна кинилэр дьиз кэргэттэригэр, сиэннэригэр Ленскэйтэн, Өлөөнтөн, Дьокуускайтан, Мииринэйтэн, Ньурбаттан, Чакыртан, Болтоноттон, Уорбаттан бииргэ төрөөбүт бырааттара, балыстара уонна кинилэр оҕолоро Адамовтар, Ефремовтар.

- Ытыктыыр күтүөттэрэ, Хадаар нэһилиэгин олохтооҕо Адамов Дмитрий Константинович олохтон туораабытынан, балтыларыгар, эдьийдэригэр Наталья Ивановнага, оҕолоругар, сиэннэригэр Диригтэн кырдыаҕас эдьийдэрэ М. В. Кириллина, кини оҕолоро, сиэннэрэ.

- Үлэ бэтэрээнэ, удаарынньык суоппар, чугас ыаллара, Хадаар нэһилиэгин олохтооҕо Адамов Дмитрий Константинович соһумардык олохтон туораабытынан, кэргэнигэр Наталья Ивановнага, оҕолоругар, сиэннэригэр чугас ыаллара Тарасовтар.

--- ИНФОГРАФИКА ---

--- КЭРИЭСТЭБИЛ ---

Күндү киһибит сырдык мөссүөнүн умнуохпут суоҕа...

Хас биридди киһиэхэ ийэ уонна эбэ диэн тугунан да кэмнэммит күндүттэн күндү киһитэ буолар. Ааспыт сыл олунньу 11 күнүгэр биһиги ийэбит, эбэбит, эдьийибит **Горохова Фекла Константиновна** ыараханньык ыалдьан олохтон туораабыта биир сылын туолар. Кини Чурапчы улуусун Түөйэ учаастагар Беляевтар дьиз кэргэннэ икки оҕонун күн сиригэр көрбүтэ. Кыра эрдэбүттэн иистэннээн дьобурдааҕа биллибитэ. Ыра санаатын толорор баҕалаах, оскуоланы бүтэрээт, 1970с. Төнүлүтээби ОПТУ-га иис салаатыгар үөрэнэ кирибитэ. Онно үөрэнэ сылдьан, хоту улуустан сылдьар Иннокентий Горохов диэн уолу көрсөн, сүрэхтэринэн сөбүлэһэн 1971с. ыал буолбуттара. Түөйэҕэ кэлэн олохсуйан, 6 оҕо күн сиригэр көрдөрбүттэрэ.

Ийэбит, эбэбит барахсан сытыары сымнаҕас майгылааҕа, чугас дьонугар, оҕолоругар, сиэннэригэр ураты болҕомтолооҕо, барыларыгар төһө кыайарынан көмө-тирэх буолара. Тонмуту ириэрэр, ачыктыабыты аһатар саха Далбар хотуна этэ. Кини баар буоллаҕына, дьизэбит иһигэр истин сыһыан, ураты иһирэх эйгэ олохтонор курдуга. Элбэх сиэнин барыларын маанылаан, иитэн-такайан улаатыннарбыта.

Кини иистэннээн эрэ буолбакка, сиэлинэн араас оноһуктары, сөрүөлэри, көбүөрдэри өрөрө. Ураты кэрэ үлэлэрин дьон сөҕө-махтайа көрөрө, үрдүк сыанабылы биэрэрэ. Иистэнэр, үлэлиир кэмигэр сиэннэригэр мэхэйдэппэт

этэ. Хата, тэнгэ ордон иис араас кистэлэнэр уһуура. Онно эбэбит барахсан үөрэтиитинэн-такайытынан, барыны-бары сатыыр буола улаппыт. Ийэбит, эбэбит Фекла Константиновна кэлин "Күбэйэ" үнүкү ансаамбылын састаабыгар кирибитэ. Онно иистэннээн да, үнүкүһүт да быһыытынан дьонун-сэргэтин кутун тутан, бэйэтин туһунан умнуллубат үтүө өйдөбүлү хаалларда. "Күбэйэлэр" улуус, өрөспүүбүлүкэ, ону ааһан норуоттар икки ардыларынааҕы кункуустарга мэлдьи ситиһилээхтик кытталлара, куруутун бириистээх миэстэлэргэ тиксэллэрэ. Кини ол кэмнэргэ үгүс сири-дойдуну көрбүтүн туһунан олохтон тийэх күннэригэр диэри истинник, сырдык мичээрдээх ахтара. Эбэбит барахсан ханна да сырыттар, хас биридди сиэнигэр хайаан да кэһиһилээх буолааччы.

Күндү киһибитин күн сириттэн сүтэриэхпиттэн ахтыбатах-санаабатах күммүт суох... Эбэбит, ийэбит барахсан сырдык мөссүөнэ куруутун өйбүтүгэр-сүрэхпитигэр мэлдьи тыыннаах буолуоҕа. Кини олоххо тардыһыта, дьонно-сэргэҕэ иһирэх сыһыана, иис эйгэтигэр айымньылаах үлэтэ барыбытыгар үтүө холобур буолар...

Оҕолоро, сиэннэрэ.

Ген. дириэктэр - **Н.М. СТРУЧКОВА**.
Кылаабынай эрдээктэр - **Л.В. ГОРОХОВА**.
Кылаабынай эрдээктэри солбуйааччы - **Е.Г. МАКАРИНСКАЯ**.
Тыа хаһаайыстыбата, экинэмикэ отдела - **А.М. СЛЕПЦОВ**.
Эппиэттир сакирэтээр, сурук отдела - **А.Н. ЗАХАРОВА**.
Кэрэспэдиэннэр - **С.А. ЖЕНДИНСКЭЙ, М.В. ПЕТРОВА**.
Танааччы - **Л.К. ПОПОВА**.
Бэчээттэчи - **Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ**.

Тэрийэн таһаарааччылар: СӨ Бырабытталыстыбата, Саха Өрөспүүбүлүкэтин "Сахабэчээт" Судаарыстыбаннай автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийэтэ. 677000, Дьокуускай к., Орджоникидзе уул. 31, 124 каб. тел/факс: (411-2) 34-39-17 e-mail: sakharachat@mail.ru. Российскай Федерация Россия Федерация СӨ салалтатыгар 2020 с. бэс ыйын 3 күнүгэр регистрацияламмыт нүмэрэ - **ПИ №ТУ14-00559**.

Эрдээксийэ аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а".
Төлүпөнүөрүт: эрдээктэр - 41-332, отделлар - 41-265, 41-358. E-mail: sanaoloh@mail.ru, сайт: sanaoloh.ru, instagram: @sanaoloh

Бэчээккэ сакаас: № 9 (11762)

Кээмэй: 1,5 бэч. лиис

Ахсаана 1200. Хаһыат сыаната: 15

Ааптар сүрэхэр этилэр сана редакция позициялар мэлдьи сеп түбүгэр буолбаттар. Сүрүккэ ыйылар чакчылар кырдыаҕастарыгар этилэтигэр ааптар тус бэчээт сүгэр.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэрилинэ: 16 ч 00 м. "Сахабэчээт" автономнай тэрилтэтин "Сана олох" хаһыат эрдээксийэтигэр 08.02.2021 с. офсетка бэчээттэнэ. Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: ПИ964. Хаһыат нэдиэлэҕэ иккитэ: оптуорунньука уонна бээтинсэҕэ таһар.